

BEGROTING 2010

Examens en Toetsen

‘Huidige organisatie’

Inhoudsopgave	Pagina
1. Prestatie indicatoren	2
2. Resultatenrekening CBR Begroting 2010	
- categorisch	4
- organisch	6
- toelichting	8
- personele bezetting in fte's	16
- liquiditeitsprognose	20
- balans	22

1. Prestatie indicatoren

Onderstaand de sleutel prestatie indicatoren van het CBR in 2010:

	Norm
<i>Rijvaardigheid particulieren</i>	
• Reserveringstermijnen praktijk AM, AVB, AVD, BE en 1 ^o B	≤7 weken
• Reserveringstermijnen herexamen praktijk B	≤5 weken
<i>Vakbekwaamheid professionals</i>	
• Reserveringstermijnen praktijk CDE en taxi	≤7 weken
<i>Afname theorie</i>	
• Reserveringstermijnen theorie (AM, A, B)	≤4 weken
• Reserveringstermijnen theorie CCV (m.u.v. examens op aanvraag)	≤7 weken
<i>Rijgeschiktheid</i>	
• Medisch: Afgifte verklaring van geschiktheid, totaal	98% ≤16 weken
• Vorderingen: Verzenden besluit op mededeling	100% ≤ 4 weken
• Vorderingen: Afronding EMA vanaf moment ontvangst betaling	98% ≤21 weken
• Vorderingen: Afronding onderzoek Alcohol/drugs en Medisch vanaf moment ontvangst betaling	95% ≤24 weken
<i>Alle processen</i>	
• Klanttevredenheid	voldoende
• Aantal geponde klachten Nationale Ombudsman	nihil
<i>Financieel</i>	
• (Bedrijfs)resultaat 2010	tenminste conform begroot niveau

CBR Examens & Toetsen

(Categorisch)
 RESULTATEN REKENING 2010
 x euro 1.000,-

	HEEL JAAR				2008
	B 2010	LE 2009	B-LE	B-LE in %	
A-VB	1.407	1.336	71	5,3%	1.332
A-VD	3.375	3.220	155	4,8%	3.201
B	33.883	34.927	(1.044)	-3,0%	32.684
B-faalangst	595	339	256	75,5%	-
E/B	2.680	2.668	12	0,4%	2.986
AM	4.790	-	4.790	-	-
TTT-A	42	36	6	16,7%	52
2e deelttoets RIS	-	-	-	-	-
TTT-B	6.035	5.834	201	3,4%	5.689
TTT-E/B	25	27	(2)	-7,4%	42
Praktijkexamen CCV incl. tax	6.314	6.640	(326)	-4,9%	7.323
Totaal praktijkexamen	59.146	55.027	4.119	7,5%	53.309
Theorie examen A	1.470	1.476	(6)	-0,4%	1.396
Theorie examen B	12.863	13.258	(375)	-2,8%	14.744
Subtotaal theorie examen AB	14.353	14.734	(381)	-2,6%	16.140
Theorie examen AM	2.548	4.508	(1.960)	-43,5%	3.687
Theorie examen Luchtvaart	543	641	(98)	-15,3%	481
Theorie examen CCV incl. tax	4.861	3.889	992	25,5%	5.225
Totaal theorie-examen	22.325	23.772	(1.447)	-6,1%	25.533
EV	10.786	10.006	780	7,8%	9.850
Vorderingen (incl. onderh. werk)	12.956	13.006	(50)	-0,4%	15.508
Huuropbrengst panden	1.940	1.941	(1)	-0,1%	2.266
Simulator Expertise Centrum	-	-	-	-	-
Niet TOP-examens CCV (BASE)	-	223	(223)	-100,0%	348
Vergoeding SEB	449	474	(25)	-5,3%	572
Binnenvaart	607	642	(35)	-5,5%	653
Toezicht activiteiten CCV (ADR/RVB)	1.105	715	390	54,5%	61
Overig	2.258	3.711	(1.453)	-39,2%	3.276
TOTAAL OMZET	111.572	109.517	2.055	1,9%	111.376
Personeel	75.362	75.917	(555)	-0,7%	77.449
Detacheringen personeel	-	-	-	-	-
Huisvesting	9.532	8.106	1.426	17,6%	9.258
Porti	1.498	1.385	113	8,2%	1.355
Drukwerk/ktv benodigh	737	738	(1)	-0,1%	747
Computer	4.149	3.926	223	5,7%	3.795
Reis- en verblijf	1.610	1.558	52	3,3%	1.714
Auto	4.789	4.386	403	9,2%	3.943
Abonnementen	112	121	(9)	-7,4%	106
PR	528	282	246	87,2%	427
Verzekeringen	182	176	6	3,4%	163
Derden	7.100	7.623	(523)	-6,9%	7.262
Training	752	631	121	19,2%	1.240
Overig	1.327	1.317	10	0,8%	1.725
Technologische vernieuwing	725	1.534	(809)	-52,7%	1.117
TOTAAL KOSTEN	108.403	107.700	703	0,7%	110.331
BEDRIJFSRESULTAAT	3.169	1.817	1.352	74,4%	1.046
Interest Holding	100	70	30	42,9%	484
Pensioenreservering RJ 271	(1.750)	(2.800)	1.050	37,5%	(4.582)
Bijzondere belastingen en lasten	-	-	-	-	3.289
Reorganisatievoorziening	-	6.943	(6.943)	-100,0%	(8.570)
RESULTAAT	1.519	6.030	(4.511)	-74,8%	(8.334)

LE = FIN. PROGNOSE PER 31 DECEMBER 2009

CBR Examens & Toetsen

(Organisch)

RESULTATEN REKENING 2010

x euro 1.000,-

	HEEL JAAR				
	B 2010	LE 2009	B-LE	B-LE in %	2008
Regio Noord	7.931	7.693	238	3,1%	7.443
Regio Oost	15.331	14.646	685	4,7%	14.300
Regio Zuid	17.760	17.271	489	2,8%	16.808
Regio West/Noord	19.639	19.625	14	0,1%	18.892
Regio West/Zuid	17.157	16.277	880	5,4%	16.456
BNOR	3.332	2.929	403	13,8%	2.591
CCV	13.284	13.044	240	1,8%	14.535
Vorderingen	14.809	14.706	103	0,7%	17.351
Simulator Expertise Centrum	-	-	-	-	-
Onroerend goed	1.940	1.938	2	0,1%	2.273
Hoofdkantoor	389	1.388	(999)	-72,0%	727
TOTAAL OMZET	111.572	109.517	2.055	1,9%	111.376
Regio Noord	6.898	7.304	(406)	-5,6%	6.745
Regio Oost	12.902	12.025	877	7,3%	10.797
Regio Zuid	13.563	13.802	(239)	-1,7%	13.071
Regio West/Noord	14.307	14.262	45	0,3%	13.456
Regio West/Zuid	12.644	12.328	316	2,6%	12.180
BNOR	3.465	3.244	221	6,8%	2.902
CCV	10.735	10.750	(15)	-0,1%	11.123
Vorderingen	12.609	12.856	(247)	-1,9%	11.822
Simulator Expertise Centrum	-	-	-	-	202
Onroerend goed	2.055	865	1.190	137,6%	1.945
Eliminatie Huisvesting	(728)	(763)	37	4,8%	(808)
sub Regio's/Divisies	88.452	86.673	1.779	2,1%	83.435
Controlling	2.475	2.423	52	2,1%	2.813
ICT	6.498	6.733	(235)	-3,5%	6.984
P&O	924	908	16	1,8%	1.237
Communicatie	953	1.091	(138)	-12,6%	1.014
Juridische zaken	723	918	(195)	-21,2%	870
Medische zaken	988	859	129	15,0%	695
Verkeersinnovatie	2.483	1.941	542	27,9%	2.245
Huisvesting Hoofdkantoor	764	(1.519)	2.283	-150,3%	5.074
Directie	3.418	6.139	(2.721)	-44,3%	4.847
Technologische vernieuwing	725	1.534	(809)	-52,7%	1.117
sub Hoofdkantoor	19.951	21.027	(1.076)	-5,1%	26.896
TOTAAL KOSTEN	108.403	107.700	703	0,7%	110.331
BEDRIJFSRESULTAAT	3.169	1.817	1.352	74,4%	1.045
Interest Holding	100	70	30	42,9%	484
Pensioenreservering RJ 271	(1.750)	(2.800)	1.050	37,5%	(4.582)
Bijzondere baten en lasten	-	-	-	-	3.289
Reorganisatievoorziening	-	6.943	(6.943)	-100,0%	(8.570)
RESULTAAT	1.519	6.030	(4.511)	-74,8%	(8.334)

LE = FIN. PROGNOSE PER 31 DECEMBER 2009

2. Toelichting begroting 2010

2.1 Algemeen

Voor u ligt de definitieve begroting 2010. De voorgaande (voorlopige) versie van de begroting zoals aan de Raad van Toezicht verstrekt heeft gefungeerd als referentiebegroting; met de diverse hoofden hebben in het kader van managementcontracten gesprekken plaats gevonden om de doelstellingen daar waar mogelijk verder aan te scherpen. De voorlopige begroting 2010, inclusief het gepubliceerde resultaat, gold hierbij als minimaal te behalen target. Het resultaat in de definitieve begroting 2010 bedraagt thans 1.519K positief, 514K hoger dan eerder als voorlopige begroting 2010 (1.005K positief) is verstrekt. Als vergelijkend cijfer van het voorgaande jaar wordt uitgegaan van de (bijgestelde) resultaatverwachting 2009 per ultimo jaar, LE4.

Op verzoek van het ministerie van Verkeer en Waterstaat zal vanaf maart 2010 naar verwachting het praktijkexamen bromfiets worden geïmplementeerd. Hiermee wordt beoogd het aantal verkeersslachtoffers onder jongeren verder naar beneden te brengen. De in februari 2009 gestarte proef met de afname van faalangstexamens (een speciaal ontwikkeld examentraject dat onmiddellijk toegankelijk is voor faalangstige kandidaten) zal in 2010 worden voortgezet. De divisie CCV zal in 2010 een vervolg geven aan de in september 2009 gestarte introductie van de nieuwe toezichtactiviteiten in het kader van de richtlijn vakbekwaamheid voor de vrachtautochauffeurs. Bij de divisie Vorderingen wordt eind 2010 naar verwachting het alcoholslot geïntroduceerd (ASP). In 2010 zal dit nog geen omzet genereren.

In de begroting 2010 is rekening gehouden met:

- de midden prognosevariant voor de B-praktijkexamens, er zijn 200.000 eerste aanvragen in de begroting 2010 verwerkt; 1% hiervan naar faalangst;
- introductie van het praktijkexamen bromfiets met ingang van 1 maart 2010 (60.000 af te nemen examens);
- een aanvullende (totale) tariefsstijging van de Tussentijdse Toets en de Eigen verklaring van resp. 21% en 12%; reguliere prijsstijging 2,6%;
- een pensioenlast van ruim 12 miljoen euro netto, incl. backservicelast zoals verantwoord onder 'bijzondere baten en lasten', conform opgave AON.

In de B 2010 bedraagt de omzet 111.572K; de LE4 2009: 109.517K.

Het bedrijfsresultaat in 2010 bedraagt 3.169K positief (LE4 2009: 1.817K positief). De interest is begroot op 100K (LE4 2009: 70K). De begroting 2010 resulteert (incl. backservicelast) in een resultaat van 1.519K positief (LE4 2009: 6.030K positief, **inclusief vrijval van 6.943K vanuit de voorziening reorganisatiekosten als gevolg van herzien directiebeleid – geen gedwongen ontslagen – met betrekking tot de voorgenomen reorganisatie**).

Verwacht wordt dat de dalende tendens in de (internationale) economische conjunctuur ('financiële crisis'), welke medio 2008 werd ingezet en zich in 2009 in volle omvang voordeed, zich in 2010 – mogelijk in mindere mate – zal continueren en daarmee van invloed zal zijn op de vraag naar rijexamens, met name vanuit de transportsector. De divisie CCV zal hier naar verwachting ook in 2010 de nadelige gevolgen van blijven ondervinden. De omzet van de divisie CCV is hiervoor dan ook veiligheidshalve neerwaarts bijgesteld. Desalniettemin is bij CCV wel een totale omzetstijging zichtbaar t.o.v. LE4 2009; dit wordt met name veroorzaakt door nieuw geïntroduceerde examens in het najaar van 2009, welke in 2010 een volledig jaar omzet zullen genereren. In oktober 2009 is fase 3 van het convenant 'Aanpak reserveringstermijnen' in werking getreden. Het CBR is daarmee meer 'in control' over het TOP-reserveringssysteem, waardoor lagere reserveringstermijnen (eerste examens binnen 7 weken; herexamens binnen 5 weken) geborgd kunnen worden. Het CBR dient derhalve voldoende (piek)capaciteit te genereren om deze garantie richting de rijschoolbranche waar te kunnen maken. De door de directie afgekondigde verlofregulering in het tweede kwartaal is een belangrijk instrument om dit (zonder extra noodzakelijke kosten) te bewerkstelligen. Naar verwachting zullen er in 2010 in de regio's 14,1 fte nieuwe examinatoren instromen vanuit de opleiding, mede ter vervanging van examinatoren die in 2010 met (pré)pensioen zullen gaan.

2.2 Uitgangspunten begroting 2010

Algemeen

1. Basis voor de begroting 2010 vormt de huidige organisatiestructuur. Effecten reorganisatie zijn derhalve niet meegenomen.
2. De tarieven voor 2010 zijn – op basis van het prijsmodel van het ministerie van Verkeer en Waterstaat – verhoogd met (gemiddeld) 2,6%.
3. De tarieven 2010 van de Tussentijdse toets en de Eigen verklaring zijn resp. verhoogd met 21% en 12%. Het tarief van de Tussentijdse toets is nu gelijk aan het praktijkexamentarief B (exact dezelfde activiteiten); het hogere aandeel nader te beoordelen Eigen verklaringen t.o.v. enkele jaren geleden alsmede de toegenomen complexiteit hiervan leidt tot aanvullende kosten, waarvoor nu ook dekking vanuit het tarief wordt verkregen.
4. Als kosteninflatie is voor 2010 1,5% verwerkt.
5. Aansturing van de kernprocessen vindt plaats middels een PIT-structuur.
6. Verwacht interestpercentage Geïntegreerd Midden Beheer: 1,0% (opbrengst € 0,1 miljoen).
7. Eventuele te behalen inkoopvoordelen zijn niet in de begroting 2010 opgenomen. Er zijn al wel enkele projecten onderhanden.

(Nieuwe) activiteiten en slagingspercentages

8. Het aantal praktijkexamens B is voor 2010 begroot op de midden (externe) prognosevariant; in totaliteit zijn 200.000 eerste aanvragen verwerkt.
9. Een deel van de eerste aanvragen (1%) wordt rechtstreeks 'toegewezen' aan faalangstexamens. In 2010 worden naar verwachting circa 4.300 faalangstexamens afgenomen.
10. Ten aanzien van het slagingspercentage van het praktijk B-examen is het werkelijke slagingspercentage in 2009 als uitgangspunt gehanteerd. In de B 2010 wordt uitgegaan van een slagingspercentage praktijk B van 46,5% (LE4 2009: 46,5%).
11. In de B 2010 wordt rekening gehouden met een slagingspercentage theorie B van 52,1%, gelijk aan de doorrekening in LE4 2009.
12. Vanaf maart 2010 zal het praktijkexamen bromfiets naar verwachting zijn intrede doen. Verwacht wordt dat in 2010 60.000 examens hiervoor zullen worden afgenomen.
13. Als gevolg van de introductie van het praktijkexamen bromfiets zal de vraag naar het theorie-examen voor deze categorie in 2010 substantieel lager zijn dan het niveau LE4 2009. Aanvragen uit 2010 zijn vervroegd ingediend in 2009, teneinde het praktijkexamen bromfiets te kunnen ontlopen.
14. Ten aanzien van het aantal te verwerken Eigen verklaringen is uitgegaan van 560.000 stuks, een daling van circa 29.000 stuks ten opzichte van LE4 2009. Het aantal medische verklaringen bedraagt circa 58%, mede veroorzaakt door de invoering van de periodieke keuring (1x per 10 jaar) van bezitters van het groot rijbewijs (C/D/E) en de toenemende demografische vergrijzing.
15. De omzet Luchtvaartexamens 2010 bedraagt 543K, op basis van gemaakte contractuele afspraken.
16. Bij de divisie CCV worden in 2010 circa 11.000 taxipraktijk- en -theorie-examens afgenomen (LE4 2009: circa 14.500); extra examens in opdracht van Connexion in 2009 komen in 2010 te vervallen (circa 2.000 stuks). De omzet van onbenutte blokken wordt m.i.v. 2010 onder de reguliere omzet verantwoord en niet langer onder de omzetcategorie 'overig'. De onbenutte blokken worden niet in aantallen examens begroot (wel: omzet).
17. Bij de divisie CCV wordt in 2010 een vervolg gegeven aan de nieuwe toezichtactiviteiten in het kader van de invoering van de richtlijn vakbekwaamheid. Na de buschauffeurs dienen met ingang van september 2009 ook de vrachtautochauffeurs aan de richtlijn te voldoen. De divisie CCV houdt hierop steekproefsgewijs toezicht, hetgeen verantwoord wordt onder de omzetcategorieën 'afmeldingen praktijktoetsen' en 'afmeldingen nascholing'. In 2010 wordt wat betreft de vrachtautochauffeurs nu een heel jaar omzet gegeneerd.
18. De divisie Vorderingen zal in 2010 7.000 (LE4 2009: 8.500) Onderzoeken sluiten en 8.800 (LE4 2009: 10.000) EMA-dossiers sluiten. De politie heeft in 2009 een substantieel lager aantal mededelingen ingediend; hierdoor wordt, als gevolg van de doorlooptijd van een procedure, de verwachte omzet in 2010 voor de divisie Vorderingen negatief beïnvloed. Voor de activiteiten LEMA (Lichte EMA) en EMG (EMA Gedrag) zijn per categorie 1.100 dossiers begroot.

Kosten en investeringen

19. Gehanteerde opslagen: sociale lasten 12,75%, pensioenen 23,00%. Aan pensioenlasten is netto een bedrag van 12,1 miljoen euro (inclusief backservicelast) opgenomen voor 2010 (LE4 2009: 10,8 miljoen euro, mede a.g.v. nieuwe boekhoudkundige regels (RJ 271-nieuw); afhankelijk van de definitieve actuariële berekeningen zal de definitieve pensioenlast 2009 afwijkend verantwoord kunnen worden dan thans hier vermeld).
20. Aanvullend ten opzichte van punt 19) is in de begroting 2010 een additionele last ad 1.400K opgenomen, welke tussen de directie en de vakbonden/ondernemingsraad is overeengekomen als aanvullende levensloopbijdrage voor de groep 55-min. Deze aanvullende bijdrage geldt nog tot en met 2011. Deze last is in de begroting 2010 (net als in LE4 2009) separaat verantwoord binnen de personeelskosten hoofdkantoor en organisch onder directie en maakt geen onderdeel uit van de pensioenlasten.
21. Doorbelaste kosten ICT aan regio/divisie opgenomen conform opgave afdeling ICT; doorbelasting maandelijks op basis van dit overzicht.
22. Geactiveerde kosten voor Dyktion worden in 5 jaar afgeschreven.
23. Geactiveerde kosten voor NPS worden in 5 jaar afgeschreven, naar verwachting vanaf juli 2010 (verwachte opleverdatum NPS).
24. Geactiveerde ontwikkelkosten van nieuwe producten divisie Vorderingen (LEMA en EMG) worden in 5 jaar afgeschreven ten laste van de exploitatie van de divisie Vorderingen.
25. Bij 'Technologische Vernieuwing' is ten behoeve van de 'inhaalslag' op technologisch gebied en voor diverse (bestaande) automatiseringsprojecten in 2010 een bedrag ad 725K verwerkt. Grote projecten op technologisch gebied zullen in principe worden geactiveerd en na oplevering worden afgeschreven ten laste van de (centrale) gebruiker; deze projecten worden gedurende de ontwikkelfase derhalve niet als last meegenomen.
26. De totale verwachte investering 2010 bedraagt circa 3.600K. Dit bedrag kan grosso modo als volgt verdeeld worden: de verwachte investering voor NPS bedraagt 900K; voor een nieuwe inrichting van MOVE, mede naar aanleiding van de introductie van het ASP, wordt vooralsnog uitgegaan van 1.400K. Hiervan moet nog een definitieve projectbegroting worden opgesteld. Daarnaast investeert de afdeling ICT zo'n 800K in nieuwe cq. vervangende ICT-toepassingen (o.a. servers) en is 125K gereserveerd voor het opzetten van een centrale helpdesk en 200K voor benodigde theorie-infrastructuur. Het restantbedrag betreft reguliere investeringen in inventaris en computerapparatuur.

Personele bezettingen prestaties

27. Ten aanzien van de gemiddelde (jaar)bezetting van de regio's op de administratie, op de theoriecentra alsmede bij artsen gelden productienormen, waarbij eveneens de inzet van uitzendkrachten alsmede over- en meerwerk worden betrokken.
28. De gemiddelde productiviteit van de examinatoren van de A/B-regio op jaarbasis is gebaseerd op 70,0% (LE4 2009: 67,6%). De hogere productiviteit dient gerealiseerd te worden door een lager ziekteverzuim alsmede een lagere verlofopname.
29. De afname capaciteit van de examinatoren is gebaseerd op het begrote aanbod van examens. Er resteert een geringe overcapaciteit van 4,5 fte.
30. Het personeelsbestand daalt met circa 19 fte van gemiddeld 1.035 fte (LE4 2009) tot 1.016 fte in de begroting 2010. De daling wordt bijna volledig veroorzaakt door de daling bij het administratieve personeel met circa 19 fte. In verband met de voorgenomen reorganisatie zijn en worden er geen contracten meer verstrekt cq. verlengd om het matchingsproces niet te frustreren. Freelancers en uitzendkrachten cq. inhuur externe expertise zijn **niet** meegenomen in de personeelssterkte, maar zijn wel in de kosten verwerkt.
31. De afgifte van niet-medische Verklaringen van geschiktheid zal binnen 3 weken plaatsvinden; de afgifte van medische Verklaringen van geschiktheid is afhankelijk van de door externe medisch specialisten benodigde tijd. PIT-medisch houdt de vereiste termijnen (KPI's) scherp in de gaten.
32. In regio Oost is de centrale landelijke helpdesk (18 FTE uitzendkrachten) gevestigd ter beantwoording van vragen van klanten, evenals alle centrale planningsactiviteiten (5 FTE uitzendkrachten). De kosten ad 1.273K (voor 23 FTE uitzendkrachten) zijn overeenkomstig binnen regio Oost als personeelskosten verantwoord; de overige regio's hebben deze kosten dus niet of in mindere mate.

2.3 Technologische vernieuwing

- a. *Nieuw Planningsstelsel(NPS)*
Dit stelsel zal medio 2010 naar verwachting worden opgeleverd en geïmplementeerd.
- b. *Nieuw product divisie Vorderingen ASP en nieuw MOVE-stelsel*
De verwachte investering hiervan bedraagt vooralsnog € 1,4 miljoen. Een definitieve projectbegroting is echter nog in voorbereiding.
- c. *Richtlijn Vakbekwaamheid*
Betreft verwerking van nieuwe wetgeving in de ICT-systemen, verwachte oplevering medio 2010.
- d. *Informatiemanagement*
Betreft de ontwikkeling van nieuwe systemen en procedures rondom informatiemanagement. Er zal een centraal managementinformatiesysteem worden geïmplementeerd, naar verwachting gereed ultimo 2010.
- e. *Simulatieactiviteiten*
Betreft een resterend onderhoudscontract tot medio 2010, waarna deze post definitief komt te vervallen.

2.4 Risks en Opportunities

2.4.1 Risks

- a. De examencapaciteit wordt ook in 2010 op landelijk niveau nauwgezet gevolgd. Een lagere landelijke productiviteit van examinatoren van 1%-punt komt overeen met 1.100 dagen ofwel 6,2 fte en leidt tot circa 300K additionele kosten (over- en meerwerk) om een gelijkblijvende (begrote) omzet te genereren. In de begroting 2010 is een productiviteit bij examinatoren voorzien van 70,0%; in de LE4 2009 wordt een productiviteit van 67,6% gerealiseerd. Scherpe monitoring van de ontwikkeling van het productiviteitscijfer is derhalve gewenst (ziekteverzuim, verlofopname).
- b. De (internationale) economische recessie kan van invloed zijn op het bestedingspatroon van consumenten en kan er toe leiden dat de middenraming qua eerste aanvragen niet gehaald zal kunnen worden, hetgeen kan resulteren in (niet begrote) overcapaciteit van examinatoren. Ten tijde van het opstellen van de begroting 2010 is ten aanzien van het praktijk B-examen rekening gehouden met een c-factor van circa 1,06, gelijk aan de LE4 2009.
- c. Uitblijven van herstel van de economie zal de transportsector beïnvloeden en daarmee eveneens de vraag naar examens bij CCV. In de begroting 2010 is hiermee rekening gehouden; echter de mate waarin kan mogelijk (substantieel) afwijken. Veranderende wetgeving, met name ten aanzien van het taxi-examen, kan leiden tot mogelijk lagere aantallen af te nemen taxi-examens in de tweede helft van 2010.
- d. Een latere introductiedatum van de invoering van het praktijkexamen bromfiets resulteert maandelijks in een niet begrote overcapaciteit examinatoren. Indien (nog) mogelijk zal de instroom aan examinatoren hierop worden aangepast. Lukt dit niet, dan zullen de aanvullende kosten bij het ministerie van Verkeer en Waterstaat in rekening worden gebracht.
- e. De flexibiliteit van het personeel (toenemende leeftijdsopbouw) alsmede de personeelskosten is beperkt. Een lagere vraag naar examens leidt doorgaans nauwelijks tot een vermindering van de productiecapaciteit a.g.v. het relatief geringe aantal medewerkers met contracten voor bepaalde tijd en freelancers.
- f. De introductie van het alcoholslotprogramma (ASP) vergt waarschijnlijk een forse technologische investering (vooralsnog: 1.400K) in een platform om dit programma administratief en technisch uit te kunnen voeren. De terugverdientijd van deze investering lijkt onzeker; hierover vinden nadere gesprekken plaats met het ministerie van Verkeer en Waterstaat om het risico voor het CBR tot een minimum te beperken.
- g. In 2009 is gebleken dat het aantal ontvangen mededelingen voor de divisie Vorderingen vanuit het politieapparaat stagneert; indien dit in 2010 niet aantrekt, is onzeker of het begrote omzetniveau bij de divisie Vorderingen gerealiseerd kan worden.
- h. Het doorgaan van de voorziene reorganisatie in 2010 is essentieel. Onvoldoende draagvlak hiervoor binnen de organisatie kan resulteren in aanvullende (financiële, politieke, maatschappelijke en organisatorische) risico's.

- i. Indien het ministerie van Verkeer en Waterstaat besluit tot de introductie van het begeleid rijden (op een leeftijd van 17 jaar) eind 2010 of begin 2011, dan zal dit grote consequenties hebben voor de exploitatie van het CBR in 2010. Hoewel zeer moeilijk voorspelbaar, zullen zich tenminste een tweetal effecten voordoen. Ten eerste zal zowel bij theorie als praktijk een leeftijdscohort zich een jaar eerder melden. Bij ongewijzigde reserveringstermijnen ontstaat in het jaar van introductie hierdoor forse ondercapaciteit (eenmalig), en het jaar daarna forse overcapaciteit (structureel). Ten tweede zal de introductie van het begeleid rijden gezien de leeftijd van 17 jaar leiden tot lagere animo voor deelname aan het theorie- en praktijkexamen bromfiets.
- j. Indien sociale partners in de beroepsvervoerbranche overeenstemming bereiken over opleidingen voor taxichauffeurs, zal de verplichting voor hen om deel te nemen aan het taxi-examen mogelijk komen te vervallen en derhalve van invloed kunnen zijn op de exploitatie van de divisie CCV.

2.4.2 Opportuniteiten

- a. De examencapaciteit wordt ook in 2010 op landelijk niveau nauwgezet gevolgd. Een hogere landelijke productiviteit van examinatoren van 1%-punt komt overeen met 1.100 dagen ofwel 8.800 examens en leidt tot een 688K hogere omzet bij gelijkblijvende kosten.
- b. Een groter aantal eerste examenaanvragen dan verwacht zal met name ten aanzien van het theorie-examen een beter dan begroot resultaat mogelijk kunnen maken, aangezien een omzettoename bij het theorie-examen doorgaans zonder grote kostentoename gepaard kan gaan.

2.5 Begroting 2010 versus LE4 2009

2.5.1 Omzet

De totale praktijkomzet (incl. 141K onbenutte blokken CCV) bedraagt 59.146K, hetgeen 4.119K (+7,5%) hoger is dan de LE4 2009 (55.027K). De hogere praktijkomzet wordt onder meer veroorzaakt door (basis = totaal aantal praktijkexamens in LE4 2009):

- volumedaling bij het reguliere praktijk B-examen (lager aantal 1e aanvragen B 200.000 t.o.v. 204.000; incl. voorraad)	- 3,7%
- introductie praktijkexamens bromfiets	+ 9,1%
- volumemutaties TTT-B (a.g.v. lager aantal eerste aanvragen B)	- 1,9%
- extra tariefsstijging TTT's	+ 1,7%
- volumemutaties bij CCV (m.n. Taxi-examens en CDE-examens; incl. effect onbenutte blokken)	- 0,3%
- tariefsverhoging van	+ 2,6%

Het volume (aantallen) van de praktijkexamens (inclusief Tussentijdse toetsen) is in 2010 zo'n 24.000 stuks hoger dan de LE4 2009 (+3,6%). Separaat bezien bedraagt de volumedaling bij het praktijkexamen B -3,7% (-23.400 stuks) ten opzichte van de LE4 2009 (a.g.v. de daling van de eerste aanvragen B met 4.000 stuks ten opzichte van LE4 2009 en de lagere beginvoorraad). Deze daling wordt 'gecompenseerd' door de introductie van het praktijkexamen bromfiets met 60.000 stuks. Het volume TTT-B daalt met ruim 13.000 stuks (-15,0%) ten opzichte van de LE4 2009. Deze daling wordt met name veroorzaakt door het lagere aantal eerste aanvragen B in 2010 (-4.000 stuks). De divisie CCV neemt, exclusief de omzet van onbenutte blokken, naar verwachting 3,8% minder CDE-examens (economische neergang) en 18,5% minder taxi-examens af ('Connexion-effect') ten opzichte van LE4 2009.

De daling van de theorieomzet bedraagt, incl. 159K onbenutte blokken bij CCV, per saldo 1.447K (-6,1%) ten opzichte van de LE4 2009 (23.772K). Deze daling wordt voor 1.960K (-43,5%) verklaard door de introductie van het praktijkexamen bromfiets in 2010 en daarmee het 'vooruihtalen' van een deel van de theorieomzet 2010 naar 2009 voor deze categorie. Zodoende hoeven deze kandidaten in 2010 geen praktijkexamen bromfiets te doen. De daling bij het theorie-examen B (-2,8%) wordt veroorzaakt door het lagere aantal verwachte 1^e aanvragen ten opzichte van LE4 2009. De theorie-examens bij CCV (m.n. CCV-B examen) stijgen in totaliteit met 25,5%. Introductie van een nieuw examen (V3C) in het najaar van 2009 resulteert in 2010 in een vol jaar omzet CCV-B en daarmee een stijging t.o.v. LE4 2009 (+38,4%). De taxi-examens dalen daarentegen met 7,7% a.g.v. het vervallen van de extra Connexion-examens.

De theorie-examens A, B en AM blijven in totaliteit 2.341K (-12,2%) achter ten opzichte van de LE4 2009. Qua volume bedraagt de daling 98.000 theorie-examens A, B en AM, ofwel -14,3% ten opzichte van LE4 2009. Theorie-examen AM is de grootste 'boosdoener'. Het slagingspercentage theorie B bedraagt in 2010 naar verwachting 52,1%, een toename t.o.v. het niveau LE4 2009.

De omzet Eigen verklaringen in de begroting 2010 bedraagt 10.786K (LE4 2009: 10.006K), een toename van 7,8%. Ondanks een lager verwacht volume (-29.000 stuks; -4,9%) neemt de omzet toe a.g.v. de extra door het ministerie van Verkeer en Waterstaat goedgekeurde prijsstijging. De totale prijsverhoging t.o.v. 2009 bedraagt 12%. Hier staan al enkele jaren extra (niet gedekte) kosten tegenover. Meer nadere beoordelingen van de Eigen verklaringen en de toegenomen complexiteit leidden tot meer (medische) kosten.

De omzet van de divisie Vorderingen stijgt in 2010 'beperkt' met 103K (+0,7%). De volumes af te handelen 'reguliere' dossiers Onderzoeken en EMA's zullen dalen; minder ontvangen mededelingen van de politie in 2009 zullen als gevolg van de doorlooptijd van de dossiers naast 2009 ook in 2010 naar verwachting leiden tot een lagere (reguliere) omzet (-0,4%). Het omzetniveau in de LE4 2009 is reeds op een lager niveau dan te doen gebruikelijk. Voor zowel de activiteit LEMA als EMG worden per categorie 1.100 af te handelen dossiers voorzien. De overige activiteiten van de divisie Vorderingen (tweede onderzoeken, spijtoptanten) nemen qua omzet nog wel toe, mede het gevolg van hogere (opgelegde) tarieven voor deze categorieën. Ultimo 2010 zal het alcoholslotprogramma (ASP) naar verwachting worden geïntroduceerd. In 2010 is hier nog geen omzet voor meegenomen. In z'n algemeenheid verlegt de overheid de kosten voor de vorderingsprocedure (waaronder de onderzoeken) steeds meer rechtstreeks naar de betrokkenen.

De totale begrote omzet 2010 stijgt met 2.055K (+1,9%) tot 111.572K ten opzichte van de LE4 2009 van 109.517K.

2.5.2 Kosten

De totale kostenstijging in 2010 ten opzichte van de LE4 2009 bedraagt 0,7% (B 2010: 108.403K; LE4 2009: 107.700K), ofwel +703K.

De toename van de kosten wordt voor 1.426K verklaard door 17,6% hogere huisvestingskosten: B2010 9.532K; LE4 2009 8.106K. Een heroriëntatie van het beleid ten aanzien van de verantwoording van de kosten voor groot onderhoud eigen panden heeft in 2009 resulteert in een volledige vrijval van de eerder gevormde voorziening hiervoor; indien zich kosten voor groot onderhoud voordoen, zullen deze verantwoord worden ten laste van de exploitatie van het lopende boekjaar. Tevens is in deze post rekening gehouden met te maken kosten voor de inrichting van een helpdesk (beantwoorden vragen van onze klanten) alsmede kosten voor aanpassingen van locaties en reguliere inflatie.

De personeelskosten daarentegen dalen met 0,7% (-555K) ten opzichte van het niveau LE4 2009 (75.917K). Naast een daling van de (vaste) bezetting (met -1,8%), met name als gevolg van uitstroom van administratief personeel, dalen de personeelskosten in 2010 als gevolg van een lagere inzet van externe (inhuur)krachten. De inhaalslag van de performanceverbetering ligt grotendeels achter ons; deze kan thans met minder externe krachten geconsolideerd worden. Tevens zijn minder ICT-inhuurkrachten noodzakelijk om aanpassingen aan technologische systemen uit te voeren. Naar verwachting wordt in 2010 3.700K minder aan uitzendkrachten uitgegeven dan in de LE4 2009.

Aan pensioenlasten is voor de begroting 2010 12,1 miljoen euro voorzien, per saldo 1,3 miljoen euro hoger dan in LE4 2009. Als gevolg van de wijziging van de boekhoudkundige regels conform de nieuwe richtlijn RJ 271 zal in 2009 middels een stelselwijziging een deel van de pensioenlasten via het eigen vermogen verantwoord dienen te worden; de personeelskosten 2009 worden hier positief door beïnvloed (effect per saldo 2.200K). De backservice verplichting pensioenen, indien in het boekjaar bekend, dient ten laste van de lopende exploitatie vooraf als verplichting (last) gereserveerd te worden. Op basis van de ingeschatte loonontwikkeling voor 2010 zal de backservice verplichting maximaal 1.750K kunnen bedragen (LE4 2009: 2.800K). De aparte post 'pensioenreservering RJ 271' dient derhalve bij de analyse van de personeelskosten betrokken te worden.

De gemaakte afspraken tussen de directie en de vakbonden/ondernemingsraad in het kader van de groep 55-min reparatie ad 1.400K (periode 2008 t/m 2011) maken eveneens onderdeel van de personeelskosten uit, echter worden niet onder de pensioenlasten verantwoord.

Werd er in 2009 nog volop overgewerkt door examinatoren, in 2010 zou dit, mede dankzij de invoer van verlofregulering in het tweede kwartaal, niet langer noodzakelijk moeten zijn (-1.000K).

Daarnaast zijn de personeelskosten in 2009 positief beïnvloed door niet begrote baten als gevolg van vrijval van verlofdagen alsmede vanuit de voorziening jubileumuitkeringen (+800K).

De portiekosten stijgen met 113K (+8,2%); hoofdzakelijk het gevolg van doorrekening van BTW door TNT-post (wijziging overheidsbeleid).

De computerkosten stijgen met 223K (+5,7%) ten opzichte van LE4 2009. De stijging wordt voor 157K veroorzaakt door het hoofdkantoor. Het toegenomen belang van geautomatiseerde processen binnen het CBR vraagt een continue inspanning en investering om de kwaliteit van de ICT-dienstverlening op een kwalitatief hoogstaand peil te houden. Ook in 2010 zal derhalve verder worden gegaan met de noodzakelijke versteviging van de technische infrastructuur. Daarnaast leidt de oplevering van nieuwe technologische projecten tot een stijging van de reguliere kosten voor onderhoud en systeembeheer, alsmede in extra afschrijvingskosten (o.a. NPS). In 2010 zijn extra kosten voorzien voor uitbreiding hardware (diskcapaciteit) alsmede voor de upgrading van de theorie-infrastructuur (nieuwe monitoren).

De autokosten stijgen met 403K (+9,2%), met name als gevolg van de introductie van het praktijkexamen bromfiets (215K). Hiertoe worden bromfietsen geleased, hetgeen onder de autokosten binnen het hoofdkantoor (organisch: VI) is verantwoord. Daarnaast zijn de operationele leasekosten hoger a.g.v. een gewijzigde financiering en zijn er (gemiddeld) meer examinatoren in dienst van het CBR.

De kosten van PR stijgen met 246K, met name veroorzaakt door de divisie Vorderingen. De divisie Vorderingen dient de film die wordt gebruikt op de EMA-cursus bijeenkomsten te vernieuwen; hiervoor is 150K begroot. Om CBR na de reorganisatie communicatief opnieuw in 'de markt te zetten' is 70K gebudgetteerd bij de afdeling Communicatie.

De kosten van derden dalen met 523K (-6,9%). Lagere advieskosten bij het hoofdkantoor (-195K; -14,8%), met name in het kader van 'strategie in uitvoering', worden aangevuld door de daling van de kosten van derden bij de divisie Vorderingen ad 331K (-5,3%; minder verwachte activiteiten).

De trainingskosten zijn 121K (+19,2%) hoger dan begroot. Voorziene wervingskosten ad 95K voor 2 intern te vervullen directieposten alsmede 24K trainingskosten voor management development van (examen)managers zijn hiervan de voornaamste redenen.

Bij 'overig' (+10K; +0,8%) wordt de stijging eveneens veroorzaakt door de introductie van het praktijkexamen bromfiets, te weten de kosten van kleding en communicatiemiddelen enerzijds, alsmede lagere gemaakte ontwikkelkosten divisie Vorderingen anderzijds.

Bij 'Technologische Vernieuwing' zijn – zoals eerder vermeld – de begrote noodzakelijke uitgaven op technologisch gebied verwerkt, zover deze leiden tot out-of-pocket kosten. De projectmatige investeringen in technologische vernieuwing worden geactiveerd als immateriële vaste activa en na oplevering van het project afgeschreven ten laste van de exploitatie.

2.5.3 Liquiditeiten

Verwacht wordt dat de liquide middelen ultimo 2010 ruim 5.400K zullen bedragen. De eindstand ultimo 2009 bedroeg 4.159K.

De begrote omzet en kosten 2010 hebben hierbij als basis gefungeerd, rekening houdend met BTW-afrachten en een seizoenspatroon.

De maanden met de grootste cash-out zijn naar verwachting januari 2010 (extra loonbelasting december 2009 over gratificatie), mei en juni 2010 (vakantiegeld en extra loonbelasting over vakantiegeld) alsmede december 2010 (gratificatie).

De ontwikkeling van de liquiditeiten in werkelijkheid zal nauwlettend worden gevolgd en per kwartaal worden gerapporteerd.

**PERSONELE BEZETTING IN FTE
BEGROTING 2010**

C.B.R. EXAMENS EN TOETSEN

	B 2010			LE4 2009
	GEM.	PRIMO	ULTIMO	GEM.
1. DIRECTIE MANAGEMENT STAF	66,1	65,8	65,8	68,4
2. ADMINISTRATIEF/TEC AB	255,8	258,4	253,6	275,4
3. GENEESKUNDIGEN	43,9	44,3	43,3	42,1
4. RIJVAARDIGHEID EXCL. TEC	553,0	563,1	540,9	556,1
5. HOOFDKANTOOR / STAF *	96,9	97,8	96,8	92,6
TOTAAL CBR EXAMENS EN TOETSEN	1.015,8	1.029,4	1.000,3	1.034,6

* Rapportage Hoofdkantoor separaat
Verantwoord onder 1) Directie
Verantwoord onder 3) Geneeskundigen

Bezetting hoofdkantoor

119,3	119,6	119,6	113,3
10,9-	10,4-	11,4-	10,4-
11,5-	11,5-	11,5-	10,4-
96,9	97,8	96,8	92,6

Bezetting in FTE is gebaseerd op de Ingediende begrotingsplanning 2010 door de regio's en divisies, uitgaande van de huidige organisatie(structuur).

**PERSONELE BEZETTING IN FTE
BEGROTING 2010**

C.B.R. EXAMENS EN TOETSEN

	B 2010			LE4 2009
	GEM.	PRIMO	ULTIMO	GEM.
REGIO NOORD	76,4	78,6	75,1	80,8
REGIO OOST	121,0	122,7	119,2	129,8
REGIO ZUID	164,3	165,1	161,6	166,0
REGIO WEST-NOORD	165,8	166,8	163,9	167,0
REGIO WEST-ZUID	137,2	143,3	133,2	143,5
DIVISIE BNOR	38,9	40,4	36,9	37,4
DIVISIE CCV	114,2	115,1	112,1	117,2
DIVISIE VORDERINGEN	78,6	77,8	78,8	79,5
SUBTOTAAL	896,5	909,8	880,7	921,2
HOOFDKANTOOR / STAF	119,3	119,6	119,6	113,3
TOTAAL CBR EXAMENS EN TOETSEN	1.015,8	1.029,4	1.000,3	1.034,6

Bezetting in FTE is gebaseerd op de ingediende begrotingsplanning 2010 door de regio's en divisies, uitgaande van de huidige organisatie(structuur).

BALANS CBR EXAMENS EN TOETSEN PER 31 DECEMBER 2010 EN PER 31 DECEMBER 2009

ACTIVA

	<u>31 december 2010</u>	<u>31 december 2009</u>
VASTE ACTIVA		
<i>Vaste activa:</i>		
Immateriële en materiële vaste activa	34.074	34.168
<i>Financiële vaste activa:</i>		
Geldleningen	<u>118</u>	<u>118</u>
	34.192	34.286
VLOTTENDE ACTIVA		
Debiteuren en overlopende posten	4.547	4.547
Liquide middelen	<u>5.442</u>	<u>4.159</u>
	9.989	8.706
TOTAAL ACTIVA	<u>44.181</u>	<u>42.992</u>

PASSIVA

	<u>31 december 2010</u>	<u>31 december 2009</u>
EIGEN VERMOGEN		
Eigen vermogen	7.781	6.262
VOORZIENINGEN		
	-	200
LANGLOPENDE SCHULDEN		
	-	-
KORTLOPENDE SCHULDEN		
Inschrijfgelden, crediteuren en overlopende posten	36.400	36.530
TOTAAL PASSIVA	<u>44.181</u>	<u>42.992</u>

* Alle cijfers onder voorbehoud; definitieve opmaak van de eindbalans 2009 heeft nog niet plaatsgevonden.

De balans per ultimo 2010 is gebaseerd op de voorlopige eindbalans 2009, inclusief het begrote resultaat 2010 en de verwachte ontwikkeling van de liquiditeiten, investeringen en afschrijvingen.

Verondersteld is dat alle overige posten zo veel mogelijk constant blijven op het niveau 2009.

Eerst na controle en goedkeuring van de jaarrekening 2009 door accountant KPMG kan de definitieve balans worden opgemaakt.